

"ZAČARANI KROG"

"Ti hrvaški duhovniki so škandalozno kompromitirali i katolištvo i hrvatstvo. Koliko potvorb in zgodovinskih laži je v njihovi spomenici! S tem so dali odličen dokaz proti ustanavljanju katoliških političnih strank." Tako je nedavno ugleden hrvaški javni delavec komentiral našemu dopisniku spomenico, ki so jo 15. junija 1954. nekateri hrvaški duhovniki izročili predsedniku g. Eisenhowerju in drugim ameriškim osebnostim.

O tem stvari nimamo namena pisati zato, da bi spomeničarjem dopedali, da zastonj perejo ustaškega zamorca. Ker pa je memorandum imel med emigranti večji odmev, kot pa ga je zaslužil, in ker so ga dobili v roke tudi predstavniki iste Cerkve, katere udi smo tudi Slovenci, se nam zdi potrebno zavzeti k njemu svoje stališče.

Ne zanima nas, kakšno je politično prepričanje kateregakoli duhovnika, dokler ta tega prepričanja javno ne izpostavlja in pri tem ne nastopa kot duhovnik. Kakor hitro se pa to zgodi, potem političizirajoči duhovnik neizogibno izzove javno kritiko in s tem približa nevarnosti, da bosta zaradi njega tudi Cerkve in vera oškodovani. Kratek korak je do tega, če namreč spomenico izrazito političnega značaja in sporne vsebine podpiše kar 143 duhovnikov, med katerimi je več monsignorjev in celo en nadškof, pa četudi štejejo vsi skupaj samo 40% celokupnega hrvatskega klera v svobodnem svetu.

Namen te spomenice ni bil toliko prikazati verske razmere v današnji Jugoslaviji, za kar bi duhovniki gotovo bili pristojni in pozvani, kolikor bolj predvsem razbijati Jugoslavijo. Pri tem neposvečenem poslu so spomeničarji sami dobro vedeli in čutili, da zadevajo v delokrog politikov, sicer se ne bi uvodoma opravičevali, češ da "se zavedajo, da takšen način protesta ne spada v redno duhovniško delovanje". Težko tudi verjamemo, da so nevede ali nehote zgradili svojo pismo zgradbo na goro zgodovinskih potvorb; kajti spomenico so pisali duhovniki-izobraženci in ne svinjski pastirji iz bosanskih planin, in pisali in popravljali so jo poldrugo leto. Če so kljub temu navajali zgodovinske netočnosti hote, potem so svoj duhovniški poklic stavili v službo laži; če so to storili nevede, potem naj se pač brigajo za posel, za katerega so jih škofje posvetili, politiko pa naj prepušče politikom. Prav zato pa, ker to ni jasno in ker si lahko vsak posameznik - katoličan ali nekatoličan - o tem ustvari svoje mnenje, poudarjamo, da je tako pisanje spomenic s strani duhovnikov škodljivo i veri i Cerkvi. Prvi, ker je v vprašanju morala, ki so jo duhovniki kot prvi dolžni ne samo učiti, ampak predvsem kazati dober zgled; drugi, ker so prizadeti ne samo duhovniki-spomeničarji ampak tudi predstavniki te Cerkve: škofje (ki so spomenico bodisi podpisali bodisi sprejeli) in celo sam apostolski delegat v Washingtonu. Pričakovali bi namreč, da bodo slednji zavrnilo politično spomenico, duhovnikom pa naročili, naj pustijo politiko pri miru in se rajši posvetijo svojim faram.

Čuditi pa se nam je treba bodisi omejenosti bodisi pokvarjenosti duhovnikov-politikov, ko pisarijo o nastanku Jugoslavije in o verskem preganjanju v njej, o nastanku Nezavisne države Hrvatske, pa kako so srbski četniki in partizani pognali famozno NDH v defenzivno vojno in borbo proti fašistom... Kako so molče prešli preko ustaškega

Klanja

Srbov, preko Jasenovca in drugih zloglasnih taborišč, pa tistih duhovnih sobratov, ki so vodili smrtne pohode na pravoslavce. In kako čudo vito si prizadevajo, da bi ves hrvatski narod stlačili v isto vrečo z ustaštvom odnosno NDH.

Mislimo, da je na mestu, da se odgovorni predstavniki katoliške Cerkve vprašajo, kam pelje takšno početje hrvatske duhovščine. Odgo = vor utegnejo dobiti pri ameriškem jezuitu o. Johnu LaFargeu, ki je - citiramo po SLOVENSKI DRŽAVI - v svoji zadnji knjigi ("The Manner Is Ordinary") takole zaključil svoje vtise glede obiskanih katoliških dežel srednje Evrope:

"Težko je vedeti, kaj je koncem koncev bolj usodepolno, vmešava nje cerkvenih činiteljev v zadeve naroda preko njih pristojnosti, ali pa vmešavanje države v cerkvene zadeve, ki ponavadi sledi prvemu. Tako se ta dva zla zapletata v začarani krog s poraznimi posledicami za vse."

JUGOSLAVIJA IN TRST

Svobodni slovenski tisk se vprašuje, zakaj je lani oktobra Tito tako rožljajal z orožjem, ko so se Angloamerikanci v znani izjavi izrekli za zasedbo cone A po Italijanih, letos je pa lepo tiho, čeprav bo, kakor vse kaže, po nedavnih štiristranskih razgovorih prišlo praktično do istega učinka. Če bi uredniki teh listov brali KLIC TRIGLAVA, bi jim stvar bila jasna. Že davno smo opozarjali, da je pred nekako tremi leti Centralni komite KPJ pristal na consko razdelitev Tržaškega ozemlja med Jugoslavijo in Italijo. Kasneje smo razlagali, da so oktoberske titovske grožnje samo prestižnega značaja: šlo je za to, da se z večstransko diplomatsko potezo, pri kateri bi za vsako ceno morala sodelovati Jugoslavija, uniči marčna izjava iz leta 1948., ki je obljubljala STO Italiji, in oktoberska izjava od lani, ki sama v sebi Italiji ni odrekala cone B.

Kakor razumemo, je pri zadnjih razgovorih torej šlo v veliki meri za to, da se na nek način uniči z odgovarjajočo formulacijo prejšnji dve izjavi. Ne izključujemo, da bomo ob objavi sporazuma čuli od Amerike, Anglije in Francije, da poslej ne bodo podpirale zahtev nobene izmed obeh spornih strank. Čeprav bo sporazum imel značaj "začasnosti", diplomatski opazovalci razumejo, da je to le pesek v oči, ki naj pomiri skrajneže na obeh straneh.

Značilno je, zakaj odlašajo z objavo sporazuma, saj je svetovni tisk pričakoval da bo do tega prišlo okoli 6. avgusta, ko se je pričela blejska konferenca. Angleži pravijo, da je sporazum v načelu dosežen, a da gre zgolj za to, da se objavi ob pravem času. Najprej so objavo - verjetno po zaslugi Jugoslavije - preložili za čas po Bledu, potem pa so čakali na izid konference v Bruxellesu in nato pariškega glasovanja o Evropski obrambni skupnosti. pa potem spet na izid Edenovega potovanja po Evropi in zdaj domnevno na napovedano londonsko konferenco devetih sil koncem tega meseca. Kajti, hočeš nočeš, Trst je v neki meri povezan z evropskim vprašanjem, ker evropska obramba zadeva tudi Jugoslavijo in Italijo. To je verjetno tudi glavni razlog potovanja g. Murphyja v Beograd. Balkanski pakt je namreč Zapadu tem bolj pomemben, če naj bi vanj vstopila tudi Italija. Ker je pri tem soodločilna Jugoslavija, izstopi seveda Trst. Je sicer možno, da bi sporazum objavili prej, vendar se ne zdi verjetno.

Nekaj časa je sporno vprašanje povzročala jugoslovanska zahteva po avtonomiji za Trst, čemur so se kasneje odrekli. Gre pa zgolj za takšno potezo, ker so Jugoslovani na videz popustili, saj zahteve resno sploh niso jemali. V Beogradu so namreč mnenja, da je boljše, če bo Trst pod upravo rimske vlade kot pa lokalnih iredentistov. V slednjem

primeru bi se Rim izgovarjal, da se ne more vtikati v avtonomne pravice Trsta, pri čemer bi maloštevilni slovenski živelj bil izročen na milost in nemilost tržaški iredenti. V Beogradu mislijo, da bo pritisk na Rim po diplomatski poti lažji, če bo to potrebno.

KLIC TRIGLAVA

53, Bucks Hill, Chapel End,
Nuneaton, Warwickshire

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu

MED KOROŠKIMI SLOVENCMI (II)

(Od posebnega dopisnika)

(V prvem poročilu dne 16. avgusta t.l. smo prikazali zlom enotne slovenske fronte na Koroškem: zaradi totalitarnih komunističnih metod so namreč v letu 1946. pričeli posamezni demokrati zapuščati skupno "Osvobodilno Fronto", med ljudmi pa je bilo že čutiti nezadovoljstvo nad Frontino manjšinsko politiko. Toda ni bilo človeka, ki bi mogel združiti in organizirati te ugovarjajoče sile. Šele z odstopom dr. Tišlerja v začetku leta 1948. je nastala možnost učinkovite opozicije. Tako je bil junija 1949 ustanovljen "Narodni svet koroških Slovencev", iz katerega je pred oktoberskimi volitvami za deželni zbor istega leta izšla volilna "Krščanska ljudska stranka". Ko je z 2500 glasovi večine potolkla Fronto, je bil led prebit in ločitev duhov izvršena.)

+

Kolikor bolj pa so se bližale občinske volitve, toliko jasnejše je postajalo, da si prokomunistična Fronta ne sme več privoščiti takega poraza, kot ga je doživela pri volitvah v deželni zbor. To je bil po veliki verjetnosti osnovni vzrok, da na občinskih volitvah 12. marca 1950. "Demokratska fronta delovnega ljudstva" ni - razen v treh občinah - nastopila samostojno, ampak se je vezala z avstrijskimi socialisti. Res je tudi, da se je medtem pričela obračati jugoslovanska politika proti zapadu in da je povsod iskala možnih zaveznikov ali prijateljev, ki bi ji krčili pot, čeprav za ceno slovenske manjšine. Toda kasnejši dogodki, ko je Fronta bila pripravljena nastopiti na skupni vseslovenski listi in ne s socialisti, bi govorili za to, da je igrala odločilno vlogo boja = zen pred hudim porazom.

Na marčnih volitvah 1950. je "krščanska ljudska stranka" dobila 4579 glasov, torej samo 38 glasov manj kot na volitvah prejšnje leto. Da si je težko reči, da pri narodni manjšini z izrazito kmečkim značajem občinske volitve ne vlečejo tako kot deželnozborske, - nekateri menijo prav nasprotno, češ da je pri občinskih volitvah možnost na uspeh večja in da podeželske ljudi bolj zanimajo krajevne zadeve, zlasti še, ko ni prodor v deželni zbor nič kaj gotov, - je vendar razlika tako majhna, da ni mogla povzročati zaskrbljenosti. Titovci so dobili v treh občinah, kjer so nastopili samostojno, 177 glasov. Drugi možni slovenski glasovi pa so torej šli predvsem za avstrijske socialiste ali pa so bili vzdržani.

Prve razpoke

Titovska Fronta pa je volitvah vse bolj lezla v avstrijske socialistične vode in vprašanje je, zakaj toliko iskrenih rodoljubov, ki jih je še vedno vključevala, z njo ni hotelo prekiniti. Verjetna je razlaga, da so po spretni komunistični propagandi videli v "Narodnem svetu" zgolj "klerikalce"; drugi pa zatrjujejo, da igrajo odločilno vlogo simpatije kmečkih patriotov do Jugoslavije. Iz manjšinskega stališča bi to slednje bilo razumljivo. Ni namreč redko, da slišite kmeta, ki vas bo zavrnil: naj že bo Jugoslavija takšna ali drugačna, Jugoslavija je! In ker je "Demokratska fronta" tako vidno povezana z Ljubljano, je kljub svoji zavoži ni politični taktiki mnogim še vedno ljuba, ker je prav zaradi te zveze pač "bolj jugoslovanska" kot pa more to biti "Narodni svet". Pomembno vlogo igra še tihavzavest, češ da za njimi stoji država, ki jih bo branila, če bi bilo treba. Gmotna podpora, ki jo daje Ljubljana koroškim gospodarskim in združnim organizacijam ter ustanovam (n.pr. kmetijski šoli), stori še svoje.

Kaže, da Svet kljub svojemu odločnemu stališču, da je treba opustiti vsakovrstne poskuse, uporabljati narodno skupnost kot drobiž v politični borbi, pa naj si bo to v deželi med raznimi strankami ali pa pri matični državi v meddržavni politiki, ni imel tako vidnega uspeha. Niti ta koj niti ne kasneje ni pri pristaših Fronte prodril s tako politiko in na volitvah naslednja leta teh volivcev ni pridobil.

V vrstah "Narodnega sveta koroških Slovencev" so se čuli glasovi, da bi bilo treba spremeniti taktiko. Takšno stališče je pričel zagovarjati tudi novi Svetov tajnik g.Janko Urank, ki je 20.marca 1951.nasledil g.Adolfa Piceja;(ta je zaradi odpusta iz službe menjal stanovanje in ni več bil v stanju voditi tajniške posle). V nobenem pogledu ni šlo za kakšno združitev obeh taborov. Diferenciacija, izvršena leta 1949., je bila razvojno nujna in je dokazala, da je večina koroških Slovencev na strani demokracije. Tako levica ni bila močnejša od desnice in slednji se ob spretni taktiki ne bi bilo treba prve bati. Časi so se po letu 1949. namreč pričeli spreminjati: Fronta je vse bolj lezla v naročje avstrijskih socialistov in to so pričeli počasi sprevidevati tudi frontovci-rodoljubi, ki je pa vendar iz enih ali drugih razlogov niso hoteli zapustiti. Tako je rastle želja za nekakim "modus vivendi", želja, da bi se koroški Slovenci kljub političnim in ideološkim razlikam našli v odločilnih trenutkih in v življenjskih vprašanjih na isti črti. Ni presemetljivo, da je nekako takšno stališče tajnika g.Uranka naletelo na odpor. V vsaki protikomunistični skupini so namreč ljudje, ki se komunistov "boje kot hudič križa" in nočejo niti misliti o tem, da politika ne pozna večnih zaveznikov in večnih nasprotnikov, česar ni podcenjevali pri narodnih manjšinah. Na to vprašanje kolaboracije gledajo bodisi iz ideološkega stališča ali pa ne dojamejo bistvene razlike med sodelovanjem v demokratični državi in "sodelovanjem" (to je sopotništvom) v komunistični. Ob primerni taktiki, zdravem programu in vsaj taki marljivosti, kot jo odražajo komunisti, se nekomunistom v demokratični družbi ni treba bati, da jih bodo prvi "naokoli prinesli".

Gledano iz ideološkega stališča pa take možnosti za kolaboracijo seveda ni in na takem stališču so stali člani "Katoliške akcije" v samem "Narodnem svetu". Takšna razlika v gledanju na to vprašanje je potem rodila prve klice nezaupanja. Poleg drugih trzavic (n.pr.kritika slovenske radijske sekcije v Celovcu) je prihajalo potem še do osebnih razhodov, kar je 2.marca 1952. privedlo g.Uranka, da je odstopil kot tajnik Sveta in odgovorni urednik "Našega tednika-Kronike". Sledil mu je kot novi tajnik g.dr.Valentin Inzko, potomec Andreja Einspielerja.

Deželni poslanec

Toda kljub temu vprašanje ni bilo rešeno in nekaj mesecev kasneje se je znova pojavilo. V hujši in tragičnejši obliki.

Ko so se vedno bolj bližale deželno in državnozborske volitve (februar 1953.), je tudi v vrstah "Demokratične fronte delovnega ljudstva" bilo vedno bolj čutiti željo po skupnem slovenskem nastopu. Rodoljubi kova Jake Reichmana so iskali možnosti, da bi se počasi, počasi odmaknili od Fronte; mislili so, da bi skupen volilni nastop delal v tem pravcu, čeprav še ni bilo govora, da bi Frontini nezadovoljneži takoj planili v "Narodni svet". Po njihovem mnenju je bilo treba najti prehodno možnost, nekake vice. Sklepali so, da bi skupna volilna lista zbrala dovolj glasov, da bi Slovenci prišli do svojega deželnega poslanca.(Pri tem so se opirali na uspeh skupnih volitev v Kmečko zbornico, kjer je bilo kar 2000 glasov, ki so jih dali samo slovenski kmetje, in so uspeli. Po reichmanovem sklepanju bi skupna deželnozborska lista dobila potrebnih 7000 glasov in s tem deželnega poslanca.) In okoli takega izvoljenca bi se potem lahko zbrali Slovenci ne glede kako strankarsko ali ideološko mislijo; s tem bi bila dana možnost skupne akcije v poglavitnih vprašanjih, ki zadevajo vso narodno manjšino, in s tem možnost na uspeh.

Vse to so začeli premišljati tudi v "Narodnem svetu koroških Slovencev". In tako je predsednik g.dr.Tišler 20 novembra po naročilu Svetovega ožjega odbora obiskal g.Janka Ogrisa in ga povprašal glede skupnega nastopa na bližnjih volitvah. G.Ogris je obljubil, da bo povprašal v Fronti in sporočil odgovor.

Nekako istočasno je bil v Celovcu sestavljen posredovalni odbor "Rodoljubov", ki bi naj pri "Narodnem svetu" in pri "Demokratični fronti" dosegli skupni volilni nastop. Izdelali so akcijski načrt in predla

gali g.Janka Uranka kot nosilca skupne volilne liste. Ko so štirje odposlanci teh Rodoljubov pod vodstvom Jake Reichmana 4.decembra 1952. obiskali prof.Tišlerja, je ta bil zadovoljen z njihovo zamisljo, jih je še sam naprosil za posredovanje in obljubil, da Svet ne bo storil nobenih dokončnih volilnih korakov brez vednosti delegacije.

Predsednik g.dr.Tišler je dalje bil sporazumen, da naj bi bil g.Urank kandidat za deželnega poslanca, toda "Demokratska fronta", pri kateri so se Rodoljubi prav tako oglasili, je kandidata odklonila. Na sprotno, 7.decembra je Frontin odbor izdelal volilni proglas in za kandidata imenoval g.Janka Ogrisa in g.Florijana Lapuša. Fronta je tozadevno sporočilo poslala g.dr.Tišlerju očitvidno kot odgovor na sestanek Tišler-Ogris 20.novembra. Toda dr.Tišler se z odgovorom ni zadovoljil, češ da je dal Rodoljubom besedo, da se bo Svet vzdržal vsake odločitve, dokler mu g.Jaka Reichman ne sporoči izida posredovanja.

Ko so se 17.decembra Rodoljubi spet zglasili pri predstavnikih obeh skupin, je g.dr.Tišler obnovil željo po posredovanju, toda Fronta je predlog posredovalcev odklonila.

Krščanska lista

Naslednji dan se je potem vršila odločilna seja "Narodnega sveta koroških Slovencev". Značilno in važno je, da je neposredno pred to sejo "Demokratska fronta" pristala na posredovalni predlog in torej na g.Uranka kot nosilca skupne liste. Toda dogodki so krenili v drugo smer.

Na seji "Narodnega sveta" 18.decembra 1952. je govoril predvsem g.dr.Vinko Zwitter. Svoje stališče je razvijal tako, da je bilo težko misliti na možnost skupnega nastopa. Do nesoglasja je že prišlo, kako naj bi se skupna lista sploh imenovala. Stavljeni so bili predlogi za "listo skupnosti", "domovinsko listo" in "našo listo". Toda dr.Zwitter je vztrajal, da mora ime liste izražati "krščanski" značaj, dasi je bilo jasno, da na to Fronta nikoli ne bi pristala.

Na seji je sicer Svet znova prosil Rodoljube za posredovanje, toda pri tem je pribil, da pripada "krščanski ljudski stranki" pravica do imenovanja kandidata, ker je ta stranka dobila na zadnjih volitvah za deželni zbor dve tretjini slovenskih glasov. Istočasno je bilo sklenjeno, da se "Krščanska ljudska stranka" preimenuje v "Krščansko demokratsko stranko". Iz tega je bilo sklepati, da naj bi bil skupni volilni na stop pod tem novim imenom.

Toda g.Urank, ki je bil navzoč na seji, je na taki osnovi odklonil kandidaturo, češ da se je že vezal za kompromisni predlog Rodoljubov, ki ni bil v skladu s stališčem "Narodnega sveta". Na seji je še g.Urank odgovoril g.dr.Zwitterju, da s takim skupnim nastopom ne bi šlo za združitve dveh svetov ampak zgolj za skupno akcijo, pri kateri so nekomunisti močnejši, tem bolj če bodo složni, in se jim titovcev ni treba bati. Vendar s tu in tam ostrim odgovorom g.Urank ni prodr.

14.januarja 1953. se je deset predstavnikov različnih občin javno obrnilo na obe stranki in pozivalo na sporazum, če sploh obstoja skupna volja po skupnem nastopu. Poziv so zaključili z ugotovitvijo, da enostransko nastopanje na volitvah nima smisla, ker je v naprej brezuspešno. Ta poziv je bil 22.januarja objavljen v "Našem tedniku-Kroniki" z nekam čudnim komentarjem, češ da so podpisniki krščanski možje in se bo do tako gotovo strinjali s poudarkom krščanskih načel v naslovu volilne stranke. Kot so volitve kasneje dokazale, se niso.

Teh volitev pa ni več dočakal Jaka Reichman, ki se je toliko trudil - brez dvoma iz iskrenih in patriotskih nagibov - za skupni nastop. Dne 30.januarja 1953. je nenadoma umrl star komaj 56 let. Bil je "močan steber slovenstva", kot mu je v nekrologu za pisala "Kronika", čeprav je bil odbornik "Demokratske fronte delovnega ljudstva". Zdi se, da je pokojni Reichman pri teh svojih pomirjevalnih prizadevanjih gledal široko, pa so ga nekatere okoliščine še zadrževale, da ni prelomil s Fronto (hči mu je študirala v Ljubljani). Njegova misel je bila, z enotnim volilnim nastopom soustvariti enotno demokratsko smer, ki bi bila ob nekomunističnem deželnem poslancu tako močna, da bi se lahko avtoritativno postavila po robu manjšinski politiki "Demokratske fronte". Prav za

radi svoje moči, saj bi imela za seboj vse slovenske glasove, je Ljubljana in Beograd ne bi mogla prezreti in tako bi lahko prišlo do spremembe v jugoslovanski manjšinski politiki.

Na volitvah 22. marca so Frontovci volili avstrijske socialiste, do čim je lista "Krščanske demokratske stranke" dobila 3892 glasov, - torej 725 glasov manj kot na volitvah za deželni zbor leta 1949. Tako so ko-roški Slovenci po vsej verjetnosti izgubili mandat. Toda mandat ni vse. Večja in težko popravljiva škoda je, da je bila pri mnogih porušena vera v slovensko stvar. Komu drugemu naj to koristi če ne Nemcem?

(Bo še)

+++++

BEGUNČEV ODGOVOR

"Ne čudim se sedaj, zakaj jugoslovanski begunci edini niso sprejeti in deležni pomoči organizacije PEP, kajti če se daje taka ocena slovenskim beguncem, kot ste Vi storili, potem je pač vse naše prizadevanje zaman." Tako je č.g. Komjanca javno zavrnil v KATOLIŠKEM GLASU 2. septembra bivši emigracijski uradnik g. Vinko Levstik, kateremu pač ni lahko oporekati poznavanja begunskih prilik in vzrokov.

Pri tem se g. Levstik sklicuje na pisma beguncev, ki da so zbegani in razburjeni zaradi članka, ki ga je č.g. Komjanec objavil v treh primorskih tednikih, kjer je predložil ustanovitev povratniške pisarne (poročilo v KT 148.). Njegove ugotovitve so po g. Levstiku takole zavrnjene:

1. Emigriranje je dejansko lažje v Avstriji in Nemčiji kot pa v Italiji, kjer dajejo prednost lastnim izseljencem. Begunci, ki iz Rima niso mogli v Kanado, so takoj uspeli iz Avstrije. V Nemčiji pa imajo še možnost vstopa v ameriške stražarske enote, kjer se jim dobro godi.

2. Duhovnik-misijonar, ki je potoval po zapadni Evropi, je trdil, da duhovniki nič ne zanemarjajo izseljencev v korist beguncev. Toda titovci so s svojo propagando zastrupili mnogo izseljencev in jih tako odtrgali od slovenskega duhovnika. Celo domov so se mnogi vrnili, a je prenekateri kmalu spet našel pot v svobodo.

3. Težko se je postavljati v vlogo sodnika, kdo je politični begunec. Pravno se mora smatrati za političnega begunca vsak, ki pri pobegu tvega življenje, ker je Jugoslavija pod komunistično diktaturo in torej ni opozicija dovoljena. Izjeme so partijci, ki so kradli, pa so pobegnili pred sodišči; pa seveda agenti Udbe. Oboji delajo zgago med begunci.

4. G. Levstik pravi, da je "naša vera v narodne voditelje in predvsem v prevzvišenega škofa dr. Rožmana neomajna" in da smo stari begunci zato zapustili domovino, da bi iz svobode mogli pomagati narodu v sužnosti.

5. Begunci ne bodo verjeli nobeni komunistični obljubi, ki bi jim najjamčila nekaznovan povratek. Povratniške pisarne pa ni treba, ker se vsak begunec lahko takoj sam javi svoji krajevni policiji, ki bo hitro preko repatriacijske pisarne organizacije AAI poskrbela za povratek. Stroške prevoza bo krilo jugoslovansko poslaništvo.

(ps)

= Burmanska in indijska vlada sta povabili Tita, da obišče obe deželi. Datuma še niso določili, a predvidevajo zgodnjo zimo.

= Dr. Milan Rakočević, ki je pred vojno živel v Ljubljani, rodом Črnogorec, je prevedel v srbohrvaščino Prešernove "Poezije" (1847). Knjiga je izšla na Cetinju. Dr. Rakočević je s prevajanjem pesmi pričel pred 17 leti.

= V Jugoslaviji napovedujejo temeljito revizijo vseh odredb glede pošiljanja paketov iz tujine v Jugoslavijo. Prepričati hočejo prepro dajanje in črno borzo.

= Koncem avgusta je iz novega elek troplavža v Štorah priteklo prvo železo. Zaenkrat ga dobijo 8 ton na dan. Ko bodo imeli na razpolago več elektrike, računajo po 80 ton na dan. Pla vž so zgradili Nemci.

= Ljubljana (s Poljem in Št. Vidom) je konec junija štela 143.158 prebivalcev. Od lanskega ljudskega štetja prirastek za 5000 duš.

= V gradnji je Pohorska vzpenjača, ki bo dolga 2600 m in bo vozila 710 m visoko. Kabine izdelujejo doma, železne vrvi pa v tujini. Gotova naj bi bila v enem, dveh letih. Zavisi od denarja in deviz.

DVA ROJSTNA DNEVA

(Od našega dopisnika)

Oh, kako kratek je človeški spomin! Znova sem to spoznal 5. septembra zvečer v velikem leicesterskem hotelu, kjer je kakih 120 ljudi gostilo ljubljene kralja s kurjo juho z rezanci, dunajskimi zrezki, praznim krompirjem in srbsko solato ter dobro kapljico. Razporeditev v obednici je bilo neobičajno mirno za južne brate in si tega res nisem mogel drugače razložiti kakor s pojasnilom bradatega moža: "Poenglezili" smo se.

A kljub temu je prilika bila svečana. Naslednji dan je namreč njihov kralj slavil svoj rojstni dan in na proslavo se je nalašč pripeljal z letalom iz bližine Pariza, kjer živi na svoji farmi, odnosno skrbi, da imajo časopisi kaj pisati.

In vendar, koliko kraljevih častilcev - cenijo, da se je zbralo v Leicesteru nad 2000 ljudi - se je tisti nedeljski dan spomnilo, da bo točno teden dni kasneje, 12. septembra, desetletnica, ko je kralj izrekel nesrečne besede: "V teh usodnih in za Jugoslavijo velikih dneh, ko stojijo zmagovite vojske Sovjetske zveze na naši meji na eni strani, ameriške in britanske pa na drugi, ko je dan naše svobode že v polni jutranji zarji, pozivam vse Srbe, Hrvate in Slovence, da se zedinite in pristopite k narodno osvobodilni vojski pod maršalom Titom..."? Koliko ravnogorcev, ki so jih s stene dvorane gledali Draža Mihailović, kralj Peter in kraljica Elizabeta, je doumelo ironijo obletnice, ko se v isti sapi slava izdani in izdajnik? Mar so res vsi ti ljudje pozabili, da jih je prav ta, ki so mu na predvečer 6. septembra vzklikali "Živio na mnogaja ljeta!", pred desetimi leti ožigosal z "izdajalskim pečatom", ker niso sledili njegovemu pozivu?

Denar kralja vladar

Prav te dni je eno leto, ko je bivši kralj Peter izjavil zunanje političnemu uredniku trimilijonskega DAILY EXPRESSA, da so se njegove zakonske težkoče pričele, ko je izgubil svoj prestol in stalni dohodek. Tito mu je sicer ponujal 10.000 funtov "pokojnine" na leto, če se sam odpove prestolu in pretrga vse zveze z domovino, toda pravi, da je to odklonil. Toda bivši kralj se je skliceval na svojo zaplenjeno imovino v Jugoslaviji, ki jo ceni na 25 milijonov funtov; in pri tem ni pozabil povedati, da je imel zlati rudnik, ki je leta 1940. dal 160 kg čistega zlata. In ve, da je rudnik zdaj vreden 4 milijone funtov. Kralj je zgubil tudi "družinsko banko", ki je bila tako bogata, da je dajala posojila sami državi. Na sledi je tudi 300.000 funtov vredni Rembrandtovi slike, ki so jo med vojno ukradli Nemci iz "kraljevske zbirke" v Beogradu. Denar, denar, denar...

Lani ob tem času je bilo veliko govora in pisanja o kraljevi ločitvi. Potem pa smo na stvar pozabili. Zdaj pa si njegova mati mnogo prida, da bi spravila sina in snaho. A kaže, da je spet nekaj narobe z denarjem:

"Srbska narodna odbrana" v Chicagu, s katero dela roko v roko Fotićev "Srbski centralni narodni odbor", je izročila kralju 5000 dolarjev za njegove kraljevske potrebe. Vendar pa je denar vezala na pogoje, ki jih je kralj sprejel: 1) da bo nastopal samo pri Srbih Fotićeve barve oz. v Kanadi Jevdjevičeve; 2) da bo čimprej odslovil svojo tajnico gđ. Smiljo Konstantinovičev in "ministra dvora" g. Miličevića; 3) da bo sprejel za svojega "šefa kancelarije" generalskega sina g. Nenadoviča, 48 letnega b diplomatskega uradnika, ki ga bodo tudi ameriški Srbi plačevali.

In kralj je na pogoje pristal, čeprav so protestirali nefotićevski Srbi in je v imenu večine kanadskih Srbov pisal GLAS KANADSKIH SRBA, da kralj pa č ne more biti "kralj Slobodana Jovanovića pa tudi ne Fotića in D. Jevdjevića". "Torej ni Peter Karađorđjević niti srbski kralj, kot je namigoval KLIC TRIGLAVA, ampak Fotićev in Jevdjevičev", so mi dejali emigranti v Londonu. In zelo upravičeno, kajti kralj je bil ob obisku v Kanadi monopol zelo majhne skupine ljudi. Večina ga je morala iskati pri Čehih!

Kralj Peter zna torej sprejeti 5000 dolarjev, toda besede ne zna držati. Ko se je iz Amerike vrnil v London, je preživel kaj kratek čas z novim "šefom kancelarije". Kmalu mu je pobegnil in mu niti ni pustil naslova; iz tega je pač g. Nenadović sklepal, da utegne biti po sredi fa mozna sekretarica Smilja. Ko je še pred izginotjem opozoril kralja, da je treba izpolniti drugi pettisočdolarski pogoj, mu je kralj objasnil, da Smilja ni brez vrednosti, ker mu zna v stiski dobiti denar. Vendar pa je končno zagotovil svojega načelnika pisarne, da je tajnic "definitiv no likvidiral". Ko pa mu je kralj pobegnil, je pa g. Nenadović 6. avgusta odstopil in svoj odhod na dolgo obrazložil. Podrobno je navajal primere ko mu je kralj kaj trdil, pa se je drugi dan pokazalo, da ni res.

Kaj bo na programu, ko bo tudi dolarjev zmanjkalo...?

(ps)

=====

PISMA UREDNIKU

Med koroškimi Slovenci: G. urednik! K lepemu informativnemu članku o koroških Slovencih v KT 147. bi imel tele pripombe: Na zborovanju Narodnega sveta letošnjega 24. junija ni moglo priti do nobenega "spora razuma", ker v njem sploh ni bilo nobenih sporov. Vse težave Sveta prihajajo namreč zgolj od zunaj in to predvsem od sedanjega ravnateljstva Mohorjeve družbe, ki naravnost osten tativno podpira titovce. - Dr. Tišler se v koroški pokrajinski vladi po vojni ni le "mnogo prizadeval", da bi bile uveljavljene slovenske pravice v šoli", temveč se je treba v prvi vrsti ravno njemu zahvaliti da jih je tudi dejansko dosegel v tedaj maksimalno možni meri. A.B.

Turški obisk: G. urednik! V KT 148. ste pomotoma omenili, da je prezydent g. Bajarja spremljal na obisk v Jugoslavijo njegov predsednik vlad. Bil je le minister za narodno obrambo. R.V.

(Opozorilo je seveda točno in smiselno v zmoti. Napačna vest je nastala zaradi enakih priimkov premierja in obrambnega ministra. Ur.)

Nova maša: G. urednik! Na zavrnitev moje kritike, češ da duhovnik ne more imeti dve novi maši, kar se si cer dogaja v Ameriki, mi je ABC odvrnil (KT 132) češ, da vsak duhovnik mašuje večinoma vsak dan. Toda otrok gre samo enkrat k prvemu sv. obhajilu, čeprav gre pozneje lahko k sv. obhajilu vsak dan. Če pa gre k temu prvemu sv. obhajilu enkrat tu in enkrat tam, (kot tisti novomašnik daru je prvo novo mašo,) zaradi daril, potem je to žalostno od njegovih staršev, da to dovolijo, če vedo. CC.

Dopisi v Klic Triglava: G. urednik! Zdi se mi, da včasih nekateri člankarji uporabljajo premočne izraze; menja sem, da naj bi bila moč v logiki odnosno v dejstvih, medtem ko naj bi bile besede umerjene.

Dr. K.

Slovenski begunci: G. urednik! Sklepam, da je omenjeni članek o beguncih narekovalo č. g. Komjancu vodstvo dr. Besednjakove skupine, saj je on vendar tajnik Besednjakovega goriškega odbora. Prav iste misli je tu po Primorskem trosil že 1. 1. 1946. dr. Bitežnik, desna roka dr. Besednjaka. Mislim pa, da bi bilo pošteno, da č. g. Komjanc najprej pregovori svoja dva svaka-emigranta, da se vrnete v Jugoslavijo in potem naj bi šele nagovarjal druge, če se mu že to zdi potrebno. Tudi ni tu nobena tajnost, da č. g. kot italijanski državljan potuje v Jugoslavijo in po njej z rednim potnim listom. Uvz.

- G. Robert Murphy, posebni odposlanec ameriškega zun. ministra g. Dullesa, je na svoji evropski turi obiskal tudi Beograd.

- Maršal Lord Montgomery se mudi na enotedenskem obisku v Jugoslaviji kot gost Tita. V Jugoslaviji označujejo obisk namestnika poveljnika "atlantskih sil" kot zasebne ga značaja.

- Jugoslavijo sta obiskala podpredsednik danskih delavskih zvez in tajnik danskih kovinarjev. Zanimata se zlasti za vprašanja delavskega samoupravljanja.

- G. Edena je na evropskem potovanju spremljal tudi bodoči britanski veleposlanik v Beogradu Sir Frank Roberts.

=====

NAROČNINA ZA KLIC TRIGLAVA: 24/- za celo leto, 6/- za četrt leta. Za inozemstvo odgovarjajoča vsota z doplačilom za letalsko dostavo.